

Potem se da omenjeno zdravilo še nektere-krat, tode le bolj poredkoma: vsake 3 ali 4 ure, in med tem se pazi na živino, kako ji je.

Ako jo utegne bolezin vnovič napasti, kar se večidel v 8 ali 12 urah primeri, se ji spet daje zdravilo, kakor se ji je dajalo v začetku, dokler bolezin ne prejenja.

Malokterikat se zgodi, da se bolezin trikrat pohujša; če se to ni v 24 urah zgodilo, je veselo znamenje, da je bolezin zaterta. Vunder se da zdravilo živini prvi dan potem, ko ji je odleglo, še trikrat, — drugi dan dvakrat, in tretji dan enkrat — in svesti si zamoremo potem biti, da je konec bolezní. Je pa bolezin posebno huda, živina mlada, dobro rejena in kervnata, ali kjer se ta bolezin večkrat in silo nagla prikaže, ali če živina kri šči ali kervavo blato od nje gré, je treba imenovaniga zdravila v začetku več dati, namreč pervikrat ali tudi drugikrat po 2 kvinteljca na poliču vode; — zraven tega je treba živino vsake pol ure brizglati (klištirati) z merzlo vodo, kateri se po velikosti in starosti ali 2 kvinteljca ali 1 kvinteljca ali pol kvinteljca košenilniga salmiakovca pridene.

Navadno se tudi živina po križu in krog lakotnic s čistim salmiakovcam namaže, ali pa tudiz merzlo vodo po životu politi dal in potem s slamo dergniti in odeti.

Hudo bolna živina tako nič ne jé; če pa jé, naj se ji da zrezaniga korenja, ali ogeršičnih preš (pèrge) ali dobriga sena z vodo. Strada naj živina ne, ako se ji poljubi kaj jesti.

Če živino pri ti bolezní napenja, naj se ji nikar ne dajejo navadne soli, tudi naj se ji nikar je puša — ampak naj se ravna, kakor je bilo gor nečeno. Ruprehtovo zdravilo tudi pomaga, če re napenjanje le navadno napenjanje in ne čerm.

So se čermaste otekljine ali bule po životu prikazale, naj se namažejo večkrat s salmiakovcam; noter naj se pa živini daje, kakor scer, košenilni salmiakovec.

Prihaja otekljina zmiraj večí, naj se varno prereže, in rana potem pridno s salmiakovcam spira.

(Konec sledí.)

Drobtinice za kratki čas.

(*Bistroumni sodnik.*) Nek mladeneč dá odhajaje na ptuje stricu mošnjo denarjev spraviti. Povernivši se čez nekoliko let prosi strica, da bi mu hotel denarje nazaj dati. Ali ljubeznivi stric mu jih utají. Sinovec gré strica tožit. Ali starec tudi sodniku tají, rekoč, da si je malopridni fantalin to le zmislil, se tako denarja zadobaviti, ki mu ga je treba, da bi začel na svojo roko delati.

Ker pa mladeneč neprenehoma svojo terdi, stric pa tudi svojo, vpraša sodnik mladence: „Nimaš li nobene priče?“

Mladeneč: „Nimam“.

Sodnik: „Kje sí mu pa denarje izročil?“

Mladeneč: „Pod nekim drevesom:“

Sodnik: Pojdi tedaj po drevó, naj pride pričat; reci, da sim jaz velel.

Mladeneč: „Žlahtni gospod“ ne zamerite, kako bo prišlo drevó pričat?“

Sodnik: Le pojdi in reci, da mora priti, da sim jaz, sodnik, zapovedal“.

Mladeneč, ako tudi prepričan, da je to nemogoče, se odpravi do drevesa.

Kmaló potem vpraša sodnik starca nanagloma: „Ali je sinovec zdaj že pri tistem drevesu“. — „O, še ne“, odgovorí starec, ter se sodniku skrivaje posmehuje.

Ko mladeneč klavern nazaj pride, mu velí sodnik: „Čemu se žalostiš? drevó je bilo že tukaj in je popričalo, da si res pod njim stricu mošnjo polno denarjev izročil“.

Mladeneč misli, da se je čudo zgodilo. Starec pa, misleč, da se sodnik meša, zareži: „Kako drevó je bilo tukaj in je pričalo? ali ste —?“ Sodnik pa mu preseka besedo rekoč: „Da, da, drevó je popričalo, da je res, kar mladeneč govori. Ko bi ti ne bil sinovec res denarjev pod nekim drevesom izročil, kako bi bil ti mogel vediti, katero drevó mislim, ko sim te vprašal: ali je sinovec zdaj že pri tistem drevesu.“

Samogoltni starec vidi, da se je v sodnikovo, bistroumno nastavljeno zadergo vjel, umolkne, in poverne sinovcu mošnjo z denarji vred.

(*Dva kmeta pri zdravniku.*) Slovašk in madžarsk kmet se snideta pri zdravniku. Slovaka je noga bolela, Madžarja tudi. Dokler ni nehal zdravnik Slovaku bolne noge dergniti, je ta prevelike bolečine vpil, da je bilo strah. Nato začne zdravnik nogo Madžarju dergniti. Revni Slovak se napravlja stanico zapustiti, ter misli: tolike bolečine sim terpel, ko je meni nogo dergnil; zdaj naj pa še Madžarja javkati poslušam. Ali glej, Madžar moško tobak puha in ne piskne. Slovak se mu ne more načuditi, ter ga odhajaje popraša: kako da je dergnjenje, ki je njemu toliko bolečin prizadevalo, tako lahko terpel? „Eb-adta!“ *) pravi Madžar, misliš li, da sim jaz tako neumen kot ti? Jaz sim mu dal zdravo nogo dergniti, ne pa bolne“.

(*Cesar Napoleon in farovška kuharica.*) Cesar Napoleon je bil svoje dni prepovedal vsako blago, ki ga niso v deželi pridelovali; kolikor je pa bilo taciñ pridelkov že v deželi, bi jih bili morali po njegovem ukazu sožgati. Nekega dne potem memo farovža jahaje zavoha kavín (kafetov) duh. Konja zvunaj pustivši stopi v farovž in vidi kuharico na ognjišču v ponvi kavo žgati. — „Kaj delaš?“ — „Ravnam“, odgovorí bistroumna kuharica, po ukazu presvetlega cesarja, žgem prepovedano blago“. — Napoleonu je ta odgovor tako dopadel, da je posebno dovoljenje dodelil, da smejo v tem farovžu tudi v prihodnje kavo piti.

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Ban Jelačić je šolskemu vodstvu v Zagrebu dopis poslal, v katerem ga opominja, da naj preskerbí potrebne šolske bukve ali izvirne ali iz družih jezikov prestavljene. Ban je vsacemu, ki do konca perve polovice kako dobro šolsko knjigo zloži, plačilo iz deželne denarnice obljubil. Učitelji so se zavolj tega v posvetovanje zbrali in vse predmete, ki so za učenje predpisani, med sabo razdelili in se zavezali, potrebne knjige naj dalje do omenjene dobe sestaviti.

* Čitanka gosp. Vebera, od ministerstva za spodnji gimnazij namenjena, se ravno na Dunaji tiska in že je 15 pol iz tiska prišlo; celo delo bo obseglo kaciñ 20 pol. Tudi gerška slovnica, prestavljena po prof. Macunu je ministerstvo za šolsko knjigo poterdilo, ki bo skoraj v natis dana.

* Gosp. prof. Macun je spisal knjižico v krasoslovju z dodanim pregledom najizverstniših pesnikov gerških, rimskih, romanskih (talianskih, francoskih, španjolskih in portugijskih) angleških, nemških in sla-

*) Po madžarsko pomeni: pes te je dal! ali pasja nega!

venskih (jugoslavenskih, poljskih, ruskih, českih). Priporočajo jo za višji gimnazij. Cena je 15 kr.

* Za narodno igrališče v Zagrebu se Horvatje kaj marljivo poganjajo. Skoraj vsak list „narodnih novin“ prinese celo versto deležnikov.

* „Bčela“ piše: Ni temu še dolgo, ko od slovenščine v Celovških nižjih in višjih šolah kar duha in sluha ni bilo. Sedaj pa ni več javnega učilišča, kjer bi se naš jezik ne učil. Razlaga se slovenščina v našem bogoslovskem semenišču, na gimnaziu, v realki, v dekliškeji šoli pri gospéh Uršulinaricah in sedaj se je jelo tudi po nemških normalnih šolah po dve uri na teden slovensko berilo brati.

* Gosp. dr. Kodym prestavlja „Stöckhardtovo ločbo“ v česko, ktera je bila že v mnogo jezikov predstavljena, in dr. Ammerling jo je že pred dvema letoma izdal.

* Pražki profesor dr. Schleicher se bo podal v prusko Litvo, se ondi litevskega jezika učiti; cesarska znanstvena akademija na Dunaji ga bode podperala.

* Slovenski slovkovar, kakor „Bčela“ naznani, je v rokopisu dokončan in šolski svetovavec, gospod Rudmaš, ga bode te dni na Dunaj poslal, da bi skoraj poterjen bil za šole.

* 2. junija je v Ternovem umerl slovaški pisatelj Dohnany, ki je v letu 1850 izdal knjigo pod napisom: „Historja povstanja slovenskega z r. 1848“.

* Za spominek Kollar-ja se že priprave delajo. Inženir Bergmann je storil načrt za spominek.

* Pražko društvo za izdavanje koristnih knjig šteje že čez 3300 udov; tudi cesar Ferdinand je ud društva.

* Te dni je prišel na svetlo v Pragi drugi del prirodopisne čitanke za šole od Jana Pribika. Ker je prvi del ministerstvo uka v narodne šole vpeljalo, se je nadjati, da se bode ta čast tudi družemu skazala.

* Od Fr. Tomsa je prišla na svetlo knjiga pod naslovom: „Blažej Holoubek“ za šolsko mladost po kmetih namenjena.

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

17. pismo.

Dragi prijatelj!

Na Berdu sim imel še dva namena, pa obá mi je slabo deževno vreme poderlo. Namenil sim se bil namreč iz Berda v lepo Moravško dolino, in od tam dalje na Vače iti, kraje ogledat, v katerih je rajni Teržaški škof Matevž Raunihar svoje otročje leta, kakor je sam večkrat pravil, prav veselo preživel kot kmečk fant. Bil je rajni možak, de je malo taci, — možak redke bistroumnosti in velike učenosti, pa vès ponižen in žlahniga serca, poln domoljubja. Čedalje bolj ga spoštujem in njegov spomin bom vedno v posebni časti imel, kakor vsak, kdor je verliga moža prav poznal.

Vedno deževno vreme me je pa tudi v drugim namenu overalo, namreč po navadni Dunajski cesti čez Vransko na Štajarsko iti in saj nekoliko te lepe dežele ogledat. Vernem se v Ljubljano — ali, ker me je silno mikalo na Štajarsko iti, sim se precej drugo jutro po železnici tje podal.

Potovanja po Štajarskim ti, dragi prijatelj, ne morem, kakor sam lahko vèš, na dolgo in široko popisovati, ker sim se le po železnici vozil.

Tudi na Štajarskim pelje železna cesta od Zidaniga Mosta do Celja vedno med gorami po zdaj ožjim, zdaj širjim žlebu poleg reke, ki ji Savina (Sann) pravijo. Tù se pride narprej k slovečim Laš-

kim toplicam (Römer- od Tüfferbad), in kmalo potem do Laškiga terga (Tüffer). Ta terg stoji prav lepo na levi strani reke, in je precej velik, ker šteje čez 100 hiš in čez 500 prebivavcov. Poleg terga se vidi na griču še nekoliko razvalin nekiga stariga grada. Od tod naprej proti Celju je žleb nekoliko širji, in hribje, ki ga na obéh stranéh obdajajo, so nekoliko prijazniši, in semtertje tudi dobro obdelani. — Opoldne, tedaj v treh urah in pol, sim prišel iz Ljubljane v Celje, kjer se krasna široka dolina odpre.

Tù sim obiskal narprej svojiga rojaka Janeza Čeč-a, učitelja družiga razreda Celjske poglavne šole, de bi z njim mesto in bližnje kraje obhodil in ogledal. — Mesto je dan današnji sicer majhno, in šteje le kacic 250 hiš in malo čez 2000 duš; nekdej pa je bilo veliko in mogočno, ker so Rimljani celo četo v njem imeli. Sozidal ga je narberže cesar Klaudi okoli leta 54 po Kristusovim rojstvu, in še ima nekdanje imé, ker so ga tudi Rimljani „Celeja“ imenovali. Sedanje mestno pokopališče na izhodni strani je bilo neki takrat veliko teržišče sred mesta, in na pokopališču je še neka majhna kapelica v spomin, de je bil ondi — na velikim tergu — sv. Maksimilian v drugi polovici 3. stoletja ob glavo djan. — Pozneje, mende ob silnim preseljevanji narodov, je bilo razdjano in je skoraj v nič prišlo. Ko so pa v 14. stoletji mogočni Celjski grofje svoj sedež tù ustanovili, se je kmalo spet povzdignilo. Sedanje mesto redi kmetijstvo, posebno vinoreja in kupčija. Veliko dobička daja mestu tudi kislá voda iz Rogatca (Rohitsch), ki se od tod na Laško pošilja. — V cerkvah ni razun krasne stranske gotiške kapele v farni cerkvi, in razun čepinj Celjskih grofov, ki se za velikim altarjem v tako imenovani „nemški cerkvi“ hranijo, nič posebniga viditi. — Na južni strani mesta so verh visokiga hriba razvaline silno veliciga grada nekdanjih slovutih, pa tudi silovitih Celjskih grofov. Ta slavni rod se je malo čez sto let ohranil, — prvi Celjski grof je bil namreč v letu 1341 Miroslav Saneški (von Sanegg — morebiti Savino-Berdški), poslednji pa Urh ali Ulrik do leta 1456 — in vender je bil tako mogočen, de se je celò s kralji meril. Tudi te podertine sim šel ogledat; visok stolp, ki mu Miroslavov stolp (Friedrichsthurm) pravijo, je še dobro ohranjen, vse drugo je pa večidel razdjano.

V Celji je bil ravno takrat visoko častiti Lavan-tinski knezo-škof, slavni Slomšek, in prav serčno sim želel, se mu pokloniti; pa ni bilo mogoče, ker je bil ravno takrat hudo obolel. Tù sim vidil, kako verliga možá, iskreniga rodoljuba, skerbniiga duhovniiga pastirja vse serčno ljubi in spoštuje; vsi so bili oplašeni skerbí, de bi se ljubljenimu škofu kaj hujšiga ne pripetilo. Ko sim se častitimu Celjskimu opatu Vodušek-u poklonil, sim se opoldne po železnici naprej podal.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Maribora. Xp. 12. junia. Danes zarano je v vasi Bistrica poleg Maribora (Marburga) fabrika pogorela, v kateri cikorio delajo; plamen je s tako silo in tako naglo se razširil, da 4 ljudje, ki niso mogli več vbežati, so strašno smrt v ognju storili. Nemarnost je neki kriva tega požara in grozne nesreče.

Iz Krasa. Šole leto na leto lepše napredejo. Ni davno kar so tako redke bile, da jih celò v velicih farah ni bilo. Če je kdo, ki zavoljo neutrudljiviga prizadevanja o šolskih zadevah zahvalo zasluži, so, kakor cela okrajna dobro vé, visoko častitljivi Komenski tehant in viši ogleda šol gosp. Andrej Koeman.

Po naši Komenski tehantii se dan današnji komaj soseska najde, ki bi je šola ne lepšala, ker jih je v